

En milliard norske aksjefondskroner i verstingselskaper

Av Guri Tajet

Bakgrunn

Statens Petroleumsfond fikk etter en lang debatt i media og på Stortinget etiske retningslinjer gyldige fra 1. desember 2004. Gjennom arbeidet med de etiske retningslinjene har det fremkommet at det befinner seg mange selskaper med et frynsete rykte i porteføljen. Framtiden i våre hender har nå også undersøkt hvilken grad slike verstingselskaper befinner seg i "konvensjonelle" aksjefonds porteføljer.

Metode for sammensetning av verstinglista

Vår verstingliste består av 23 selskaper. For å havne på denne lista må det foreligge dokumentert informasjon om at det aktuelle selskapet har krenket menneskerettigheter, arbeidstakeres rettigheter eller på annen måte drevet uakseptabel forretningsførsel. Informasjonen om verstingene er hentet inn fra store forvaltningsselskaper som har etiske retningslinjer for sine investeringer, og som har utestengt disse selskapene på bakgrunn av retningslinjene. Forvaltningsselskaper vi har innhentet informasjon fra er Kommunal landspensjonskasse ([KLP](#)), [Vital](#), [AP Sjunde fonden](#)¹, [Skagenfondene](#) og [Banco fondsforvaltning](#). Verstinglisten består også av selskaper som nyhetstjenesten [Norwatch](#) har dokumentert at bryter med de etiske retningslinjene som gjelder for Statens Petroleumsfond. Vi har stort sett konsentrert oss om selskaper som er utestengt eller omtalt hos flere av de nevnte kildene.

Det er en marginal andel av verdens selskaper som har havnet på vår verstingliste. Det at et selskap ikke har havnet på denne listen, betyr på ingen måte at det kan etikkstemples. Det er for eksempel langt mindre sjans for at det blir avdekket grums i mindre og ukjente selskaper enn i de største selskapene. Årsakene til at et forvaltningsselskaper har få eller ingen verstinger i sin portefølje, kan dermed skyldes at de nettopp satser på mindre og ukjente selskaper.

Funn

- Vi har sett på porteføljen til Alfred Berg fondsforvaltning, Carnegie kapitalforvaltning, DnB NOR kapitalforvaltning, Postbanken, KLP fondsforvaltning, Nordea fondene, ODIN forvaltning, Skagenfondene, Storebrandfondene og Terra fondsforvaltning. **De samlede investeringene i verstinger er på 990 150 887 i de kapitalforvaltningsselskapene vi har undersøkt.**
- Storebrandfondene forvalter aksjer i verstingselskaper til en markedsverdi på nesten 308 mill kr, og har investert i 14 av de 23 selskapene på vår verstingliste. DnB Nor

---

¹ Det syvende AP-fondet inngår i den innskuddsbaserte delen av det svenske pensjonssystemet hvor pensjonsytelsen bestemmes av avkastningen på sparekapitalen. AP-7 forvalter midlene for alle de som ikke selv aktivt velger forvaltningsprodukter innenfor denne delen av pensjonssystemet. Ved utgangen av 2002 forvaltet AP-7 i alt verdier for SEK 19,3 mrd, og var det klart største fondet innenfor den innskuddsbaserte delen av pensjonssystemet. AP-7 bruker utelukkelse fra investeringsunivers som verktøy for å sette etiske rammer for investeringsvirksomheten. AP7 utelukker alle bedrifter som er dømt for eller har innrømmet brudd på svensk lov. Videre utelukkes bedrifter som etter fondets mening opptrer i strid med internasjonale konvensjoner som Sverige har gitt sin tilslutning til innenfor miljø og menneskerettigheter ([NOU 2003: 22 Forvaltning for fremtiden](#)).

Framtiden i våre hender arbeidsnotat 3/05

Verstingselskaper i aksjefond

kapitalforvaltning forvalter aksjer i verstingselskaper til en markedsverdi på nesten 289 mill kr, og har investert i 12 av 23 selskaper på vår verstringliste. Nordea forvalter aksjer i verstingselskaper til en markedsverdi på ca 235 mill kr, og har investert i 10 av 23 selskaper på vår verstringliste. Alle disse tre fondsforvalterne hevder å ha et fokus på bedrifters samfunnsansvar. Både DnB NOR og Storebrand har sluttet seg til de ti prinsippene i FN initiativet Global Compact (www.unglobalcompact.org). Nordea skriver i sin [Annual Review 2004](#) at de støtter Global Compact, men de er ikke innmeldt.

- **DnB NOR har gjennom aksjefondet DnB NOR Asia investert i Singapore Technologies**, og aksjene har i følge årsrapporten en markedsverdi på ca 7,6 millioner kroner. Dette til tross for at politikere fra Singapore i 2003 opplyste at selskapet produserer og vil fortsette å produsere landminer. Dette er i strid med konvensjonen om forbud mot produksjon av landminer. DnB NOR støtter dermed ulovlig virksomhet. Selskapet ble ekskludert av oljefondets Folkerettsråd den 22. mars 2002, [se begrunnelsen her](#).
- KLP kapitalforvaltning, som er det forvaltningsselskapet i Norge som profilerer seg mest på sine etiske retningslinjer, overrasker med å ha mange klase- og atombomeprodusenter i sin portefølje. Vi stiller oss også undrende til at de har investert i det amerikanske oljeselskapet Kerr-McGee, som har inngått kontrakter med den marokkanske stat og deltar i oljeleting i okkuperte Vest-Saharas farvann. Dette selskapet ble den 6. juni 2005 det første selskapet som ble [svartelistet](#) som følge av de ny etiske retningslinjene for oljefondet.
- Storebrand Norges Røde Kors Global, hvor halvparten av tegningsprovisjonen og forvaltningshonoraret går til Norges Røde Kors, har heller ikke utelatt verstringene. Fondet har investert i tre av verstingselskapene på vår liste (Coca Cola, Exxon Mobil og Marathon Oil), og aksjene har en samlet markedsverdi på rundt 20 millioner kroner.
- Aksjefondene Storebrand Barnespar og DNB Nor Barnefond har også flere verstingselskaper i sin portefølje.

For flere tall og detaljer om hvilke selskaper som befinner seg i hvilke fond, se vedlegg 2.

Framtiden i våre hender krever:

1. Fondsforvaltningsselskaper må ta ansvar, og kommunisere til sine kunder at det er visse ting de ikke ønsker å tjene penger på. De må derfor følge i Petroleumsfondet fotspor, og innføre et minimum av etiske retningslinjer. Det er ikke nok å skille ut små særfond som har et etisk regelverk.
2. Fondsforvalterne må publisere sine strategier for å påvirke selskaper med en problematisk etisk profil. Har de ikke skikkelige strategier, bør de selge seg ut.
3. Fondsforvalterne må publisere hvilke selskaper de er i dialog med vedrørende etiske problemstillinger og hvilke selskaper som er svartelistet av samme årsak.

Framtiden i våre hender arbeidsnotat 3/05

Verstingselskaper i aksjefond

Hva kan du gjøre?

Inntil etiske retningslinjer er kommet på plass for hele forvaltningsselskapet, råder vi folk som bryr seg om hva de tjener pengene på til å sette pengene i fond med en etisk profil. Her følger noen tips om hvordan du kan gå frem:

1. Definer for deg selv hva du synes det er uakseptabelt å tjene penger på. Alkohol? Tobakk? Våpen? Atomstridshoder?
2. Be alltid om å få se porteføljen, så du får et innblikk i om de etiske retningslinjene får praktiske konsekvenser.
3. Be om å få se en oversikt over selskaper /bransjer som er blitt ekskludert eller som det ikke er aktuelt å investere i på grunn av de etiske retningslinjene. Spør om de har noen begrunnet liste over hvem som er inne og hvem som er ute.
4. Spør om investeringsstrategi; er det slik at de luker ut verstingselskapene og de verste bransjene, eller satser de på selskaper som er "best-i-klassen". Prinsipielt mener vi at det er bedre å satse på bestingene, fordi du da automatisk luker ut verstinger.
5. Investerer de i miljøteknologiselskaper eller satser de bare på selskaper som er gode på miljø i en hvilken som helst bransje?
6. Spør om de driver aktiv påvirkning for å få selskapene til å endre praksis. Litt av hensikten med etiske fond er jo å gi selskaper et puff bak, men da er de avhengige av at det er en dialog.
7. Gå inn på FIVHs forbrukerguide til etiske fond – da får du en samlet oversikt.

Vedlegg 1

Verstinglista

Her er vår verstingliste med begrunnelse og eksempler på fondsforvaltningsselskaper som har utestengt selskapene fra sin portefølje:

1. **Alliant Techsystems** – Produserer delkomponenter til klasebomber. (utestengt fra Vital).
2. **BASF** - Rapportert om smugling og salg av ulovlige og ikke godkjente sprøytemidler. Datterselskapet Microflo ble i 2002 dømt til å betale i overkant av 1 million dollar i kompensasjon (Utelukket fra investeringsuniverset i KLP og Sjunde AP-fonden).
3. **BHP Billiton** - Rapportert om at selskapet krever "workplace agreements" ved ansettelse i deler av virksomheten. Dette assosieres til brudd på ILO-konvensjon C98 om fri forhandlingsrett (Utelukket fra investeringsuniverset i KLP og Sjunde AP-fonden. Vital er i aktiv dialog med dem).
4. **Coca-Cola** – Ifølge ILO-rapporter har det blitt begått mord på to fagforeningsledere i Colombia. Rapportert om at Coca-Cola tapperier i Colombia samarbeider med paramilitære for å avskrekke fagforeningsledere og at fagorganiserte har blitt utsatt for tortur og kidnapping (Utelukket fra investeringsuniverset i Banco Fondsforvaltning, KLP og Sjunde AP-fonden. Vital er i aktiv dialog med dem.)

Framtiden i våre hender arbeidsnotat 3/05

Verstingselskaper i aksjefond

5. **Chevron Texaco** – 1) Rapporten om at nigerianske sikkerhetsstyrker benyttet Chevron-kontraherte båter og helikoptre under angrep på landsbyer i Delta Staten og en gisselsituasjon på selskapets Parabe plattform hvor flere personer ble drept. 2) Rapporten om at selskapet i en årrekke har dumpet store mengder toksisk avfall i Ecuador ved hjelp av metoder som er forbudt i en rekke land. Dette er brudd på miljøprinsippene i Global Compact (som Storebrand har sluttet seg til), OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper og Biomangfoldskonvensjonen. (Utelukket fra investeringsuniverset i KLP og Sjunde AP-fonden).
6. **Daimlerchrysler** – Er i følge Vital involvert i produksjon av masseødeleggelsesvåpen (Utelukket fra investeringsuniverset i Vital)
7. **Du Pont** - Dømt for bedrageri og svindel i forbindelse med sprøytemiddeletet Benlate for skader på miljø og mennesker (blant annet fosterskader). Selskapet hevder at produktet er ufarlig og har ikke endret produktsikkerhetsrutiner eller annet. Selskapet ønsker ikke å oppgi informasjon om risikostyring og kontrollsystemer. Kilder fortsetter å rapportere om produktets negative effekter (Utelukket fra investeringsuniverset i KLP og Sjunde AP-fonden. Vital er i aktiv dialog med dem).
8. **Encana** - Rapporten om at OCP-konsortiet hvor EnCana har en andel på 31,4%, bygget en oljerørledning med utilstrekkelig miljømessig og sosial standard og utgjorde dermed en trussel mot lokalsamfunnet og miljøet (Utelukket fra investeringsuniverset i KLP og Sjunde AP-fonden).
9. **Exxon Mobil** - Rapport om medvirkning i korrupsjon i Ekvatorial Guinea der seks oljeselskap kritiseres for systematisk, og gjennom flere år, å ha betalt hundretalls millioner dollar til statslederen, hans slektninger og regjeringsmedlemmer, for å få tilgang til landets oljeressurser. Den rapporterte adferd strider mot OECD Retningslinje VI om bekjempelse av bestikkelser, og Global Compact prinsipp 10 om anti-korrupsjon. (Utelukket fra investeringsuniverset i KLP og Banco. Vital er i aktiv dialog med dem.)
10. **General Dynamics** - Produserer delkomponenter til klasebomber. General Dynamics heleide datterselskap GD-OTS skryter fortsatt på sine hjemmesider av selskapets unike posisjon i klasebombeproduksjonen (kilde: Norwatch).
11. **Honeywell International** - er ikke primært et våpenselskap, men det står likevel sentralt i amerikansk atomvåpenproduksjon. Selskapet er med i konsortiet som på vegne av det amerikanske Energidepartementet driver atomvåpenanlegget Pantex Plant i Texas. Pantex Plant har i USA enerett til å montere, bearbeide og oppgradere atomstridshoder. Honeywell produserer altså systemene rundt kjernevåpenet. Produksjon av atomvåpen bryter med grunnleggende humanitære prinsipper (Kilde: Norwatch).
12. **Kerr-Mcgee** - Marokko har okkupert Vest-Sahara i 28 år og Kerr McGee har inngått kontrakter med den marokkanske stat og deltar i oljeleting i Vest-Saharas farvann. Det er ifølge internasjonal folkerett ulovlig å utnytte naturressursene i et okkupert område. Hvis oljeselskapet finner utvinnbare olje- og gassforekomster, vil dette sannsynligvis være med å forsterke Marokkos appetitt på Vest-Sahara. (Ekskludert av Skagen-

Framtiden i våre hender arbeidsnotat 3/05

Verstingselskaper i aksjefond

fondene og Statens Petroleumsfond).

13. **Loockheed Martin** - Står bak den avanserte atomraketten Trident II D5. Trident-raketten kan utstyres med åtte uavhengige atomstridshoder som hver maksimalt kan ha en sprengstyrke som er 40 ganger Hiroshima-bomben. I tillegg er Lockheed Martin gjennom datterselskapet Sandia Corporation inne i driften av anlegget Pantex Plant som i USA samler all direkte produksjon og videre bearbeiding av selve atomstridshodene (Kilde: Norwatch).
14. **Marathon oil** - Rapport om medvirkning i korrupsjon i Ekvatorial Guinea der seks oljeselskap kritiseres for systematisk, og gjennom flere år, å ha betalt hundretalls millioner dollar til statslederen, hans slektninger og regjeringsmedlemmer, for å få tilgang til landets oljeressurser. Den rapporterte adferd strider mot OECD Retningslinje VI om bekjempelse av bestikkelser, og Global Compact prinsipp 10 om anti-korrupsjon. Saken er til rettslig vurdering av amerikanske myndigheter (Utelukket fra investeringsuniverset i KLP).
15. **Marriot** – Rapporter om seksuell utnyttelse av barn ved Marriotthotell i Costa Rica i flere år. Selskapet assosiert til hendelsene i dokumentasjon som ble brukt i rettssak i Costa Ricas høyesterett. Dokumentasjon som viser til at hotellets resepsjonister var delaktige i nettverket. Dette bryter mot FNs Barnekonvensjon og hotellnæringens tolkninger av hvordan næringen skal etterleve denne (Utelukket fra investeringsuniverset i KLP og Sjunde AP-fonden. Vital er i aktiv dialog med dem).
16. **Occidental Petroleum** - Ekskludert av KLP. I 1998, ble landsbyen Santo Domingo i Colombia bombet og 17 sivile drept. Colombiansk personell vitner om at selskapet Air Scan gav koordinater for bombingene til de militære. Air Scan var kontrakhert av Occidental Petroleum for å håndtere selskapets sikkerhet. Air Scan var på oppdrag for Occidental Petroleum når koordinatene ble gitt til de militære (Utelukket fra investeringsuniverset i KLP og Sjunde AP-fonden).
17. **Rheinmetall Ag** – Er i følge Vital involvert i produksjon av masseødeleggelsesvåpen. (Utelukket fra investeringsuniverset i Vital)
18. **Sanyo Electric** - Rapporter om systematisk diskriminering av kvinner ved fabrikk i Mexico. Negativ graviditetstest kreves for å få og beholde ansettelse. Dette kan assosieres til brudd både mot mexicansk lov og ILO-konvensjon C111(Konvensjon om diskriminering i sysselsetting og yrke). Negativ graviditetstest kreves for å få og beholde ansettelse. Dette kan assosieres til brudd både mot mexicansk lov og ILO-konvensjon C111. Selskapet informerte i 2003 om at de vil fortsette med denne praksisen (Utelukket fra investeringsuniverset i KLP og Sjunde AP-fonden. Vital er i aktiv dialog med dem).
19. **Singapore Technologies** - I 2003 opplyste politikere fra Singapore at selskapet produserer og vil fortsette å produsere landminer. Dette er i strid med konvensjonen om forbud mot produksjon av landminer (Utelukket fra investeringsuniverset i Statens Petroleumsfond og KLP).

Framtiden i våre hender arbeidsnotat 3/05

Verstingselskaper i aksjefond

20. **Textron** – Er i følge Vital involvert i produksjon av masseødeleggelsesvåpen. (Utelukket fra investeringsuniverset i Vital)
21. **Total Oil** - Er en av de største utenlandske investorene i militærdiktaturet Burma. Oljeselskapet samarbeider med Burmas brutale militærjunta om utvinning av gass ved Yadana-feltet i det sørlige Burma. Den burmesiske militærjuntaen tjener flere hundre millioner dollar hvert år gjennom samarbeidet med Total, og Total muliggjør dermed opprettholdelsen av en av Sørøst- Asias største militære styrker, som står bak grove og systematiske brudd på menneskerettighetene. Dette inkluderer tvangsarbeid, tortur, voldtekt og bruk av levende minesveipere (Utestengt fra Banco) .
22. **Unilever** - Rapportert om dumping av giftig kvikksølvholdig avfall ved en fabrikk i India. Selskapet har innrømmet, stengt fabrikken og fjernet avfallet. Oppryddingsarbeidet er ikke planlagt eller konkretisert (Utelukket fra investeringsuniverset i KLP).
23. **Wal-Mart** - Rapportert om brudd mot organisasjonsfriheten og mindreåriges ansettelsesvilkår i USA. Rapportert om diskriminering ved en fabrikk i Guatemala hvor kvinner som søker ansettelse må oppgi om de er gravide (Utelukket fra investeringsuniverset i KLP, Banco (oppgitt i tlf.samtale med fondsforvalter) og Sjunde AP-fonden. Vital er i aktiv dialog med dem).

Framtiden i våre hender arbeidsnotat 3/05

Verstingselskaper i aksjefond

Vedlegg 2

Fondsforv. i Norge	Navn på fond	Verstinger fondet investerer i	Markedsverdi	Kilde
ABIF				
	ABIF Global	Du Pont	11 883 147	Årsrapport for Alfred Berg Industrifinans fondene
		Exxon	9 313 916	
		Honeywell	6 433 979	
		Marathon Oil	6 833 718	
		Occidental Petroleum	7 069 322	
		Sanyo Electric	6 277 482	
		Total	13 229 628	
	ABIF Optimal	Wal Mart	479 868	
ABIF tot. i verstinger			61 521 060	
Carnegie kapitalforvaltning				Årsrapport 2004. Carnegie kapitalforvaltning
	Carnegie aksje Europa ⁱ	Total Oil	4 395 320	
	Carnegie World Wide ⁱⁱ	Total Oil	21 967 298	
Carnegie tot. i verstinger			26 362 618	
DNB Nor Kapitalforvaltning				
	DnB NOR Kombi Bedrift	BASF	1 265 335	Årsberetning 2004 DnB NOR kapitalforvaltning
		Coca Cola	2 067 534	
		Exxon Mobil	2 607 897	
		Marathon Oil	1 161 732	
		Total	1 918 296	
		Wal-Mart Stores	1 567 570	
	DnB NOR Kombi Vekst	Coca Cola	277 352	
		Exxon Mobil	384 975	
		Marathon Oil	136 674	
		Total	246 071	
		Wal-Mart Stores	159 956	

Framtiden i våre hender arbeidsnotat 3/05

Verstingselskaper i aksjefond

	DnB NOR Barnefond	BASF	352 549	
		Coca Cola	466 456	
		Exxon Mobil	620 928	
		Marathon Oil	205 012	
		Total	425 994	
		Wal-Mart Stores	351 903	
	DnB NOR Europa	BASF	12 565 654	
		Total	37 209 657	
	DnB NOR Global (V)	BASF	15 027 386	
		BHP Billiton Ltd	8 954 472	
		Coca Cola	22 943 580	
		Chevron Texaco	19 234 102	
		Exxon Mobil	38 311 864	
		Marathon Oil	9 043 287	
		Marriot	14 365 344	
		Sanyo Electric	1 303 548	
		Total Oil	43 014 819	
		Wal-Mart Stores	12 316 942	
	DnB NOR Global Etisk	BASF	923 695	
		BHP Billiton Plc	1 053 207	
	Avanse Euroaksje	BASF	3 268 056	
		Daimlerchrysler	3 370 128	
		Total	10 885 340	
		Unilever NV	3 228 975	
	DnB NOR USA	Coca Cola	954 091	
		Chevron Texaco	783 001	
		Marathon Oil	564 237	
		Exxon Mobil	1 610 376	
		Wal-Mart Stores	516 338	
	DnB NOR Asia	Singapore Technologies	7 642 124	
		Unilever PT Indonesia	5 278 531	
	DnB NOR tot. i verstinger		288 584 988	
Postbanken				Årsrapport 2004 for verdipapirfond i Postbanken
	Postbanken Kombispar	BASF	462 066	
		Coca Cola	705 987	
		Exxon Mobil	925 182	
		Marathon Oil	478 360	
		Total Oil	673 388	
		Wal-Mart	607 833	
	Postbanken Eurospar	BASF	2 235 281	
		Total Oil	6 542 052	
	Postbanken tot. i verstinger		12 630 149	

Framtiden i våre hender arbeidsnotat 3/05

Verstingselskaper i aksjefond

KLP fondsforvaltning				
	KLP Aksje USA indeks	General Dynamics	157000	Årsrapport 2004 for KLP-fondene
		Honeywell	258 000	
		Kerr-Mcgee	191 000	
		Lockheed Martin	189 000	
		Textron	81 000	
	KLP Aksjglobal indeks 1	Daimlerchrysler	6 328 000	
		General Dynamics	2 724 000	
		Honeywell	4 439 000	
		Kerr-Mcgee	1 785 000	
		Textron	1 430 000	
		Total	29 237 000	
		Lockheed Martin	3 230 000	
	KLP Aksjglobal Aktiv	Daimlerchrysler	3 019 000	
		Honeywell	1 201 000	
KLP tot. i verstinger			54 269 000	
Nordea fondene			Tall oppgitt i USD. Omregnet til nkr m/kurs: 6,5987	
	Nordea Amerika	Coca Cola	17 512 099	Årsrapport 2004
		Chevron Texaco	17 949 969	
		Du Pont	8 126 702	
		Exxon mobil	76 238 364	
		General Dynamics	13 424 857	
		Occidental Petroleum	13 343 720	
		Lockheed Martin	14 717 298	
		Marriot	11 054 591	
		Wal-Mart	38 794 615	
	Nordea Europa	Total Oil	7 710 189	
	Nordea Internasjonale aksjer	Coca Cola	2 931 010	
		Honeywell	7 049 409	
		Total Oil	6 149 636	
Nordea tot. i verstinger			235 002 458	
ODIN forvaltning ⁱⁱⁱ	Odin Europa	BASF	3 928 000	

Framtiden i våre hender arbeidsnotat 3/05

Verstingselskaper i aksjefond

Stavanger Fondsforvaltning ^{iv}				
Storebrandfondene	Storebrand Europa 1	BASF	6 077 972	Storebrandfondene 2004, årsrapport
		BHP Billiton	7 337 044	
		Daimlerchrysler	6 225 591	
		Unilever GB	5 204 903	
		Unilever NL	6 881 521	
	Storbrand Nord- Amerika 1	Chevron Texaco	25 937 001	
		Encana	6 010 673	
		Coca Cola	18 108 828	
		Exxon Mobil	72 102 752	
		Honeywell	7 921 515	
		Marathon Oil	6 788 616	
		Marriot	6 592 181	
		Occidental Petroleum	14 252 813	
		Kerr-Mc Gee	7 996 415	
	Storebrand Nord- Amerika	Exxon Mobil	121 081	
		Marathon Oil	3 864 012	
	Storebrand Energi	Chevron Texaco	197 021	
		Exxon Mobil	345 065	
		Marathon Oil	138 348	
	Storebrand Global	Coca Cola	3 964 623	
		Exxon Mobil	12 785 834	
		Marathon Oil	4 555 812	
	Storebrand Global Institusjon	Coca Cola	3 875 366	
		Exxon Mobil	12 498 344	
		Marathon Oil	4 453 306	
	Storebrand Global 1	Coca Cola	2 441 456	
		Exxon Mobil	12 785 834	
		Marathon Oil	5 539 184	
	Storebrand Global miljø	Coca Cola	343 208	
	Storebrand Global SRI	Coca Cola	4 185 496	
	Storebrand Norges Røde Kors Global	Coca Cola	3 875 366	
		Exxon Mobil	12 498 344	
		Marathon Oil	4 453 306	

Framtiden i våre hender arbeidsnotat 3/05

Verstingselskaper i aksjefond

	Storebrand Pensjonsspar	Coca Cola	468 221	
		Exxon Mobil	1 447 072	
		Marathon Oil	679 044	
	Storebrand Aksjesspar	Coca Cola	2 484 571	
		Exxon Mobil	7 737 691	
		Marathon Oil	3 197 269	
	Storebrand Barnespar	Coca Cola	196 920	
		Exxon Mobil	602 300	
		Marathon Oil	283 144	
	Storebrand Japan	Sanyo Electric	397 551	
Storebrand Totalt i verstinger			307 852 614	
Terra fondsforvaltning ^v				
Fondsselskaper totalt i verstinger			990 150 887	

ⁱ Overslag etter utregning. Dette er et fond i fond og i regnskapet fremgår det i porteføljeoversikten ikke hvor stor andel som er norskeid. Men vi har, basert på tall i regnskap, regnet oss fram til at om lag 1/7,5 er norskeid. Derfor delte vi markedsverdien til selskapet fondet har investert i med

ⁱⁱ Overslag etter utregning. Dette er et fond i fond og i regnskapet fremgår det i porteføljeoversikten ikke hvor stor andel som er norskeid. Men vi har, basert på tall i regnskap, regnet oss fram til at om lag 1/13 er norskeid. Derfor delte vi markedsverdien til selskapet fondet har investert i med 13.

ⁱⁱⁱ Mange av Odin-fondene er såkalte fond i fond. Det gjør det langt mer komplisert å finne ut av hva slags porteføljesammensetning fondene har og hva slags markedsverdi de norske innskyterne har i de aktuelle selskapene. Vi har derfor valgt å ikke e nærmere på Odin, men ut i fra det som står beskrevet som investeringsfilosofi på hjemmesider er det ingen grunn til å anta at de er mindre tilbøyelige til å kjøpe verstingaksjer enn andre forvaltningsselskaper: "Vår investeringsfilosofi har kun ett formål; andelseierne skal ha en attraktiv verdiøkning over

^{iv} Skagen fondene har ingen av verstingene i portefølje. Skagen har etiske retningslinjer for sin forvaltning, og det kan være noe av forklaringen. En annen forklaring er at Skagen i større grad satser på ukjente selskaper som er mindre eksponert for å havne på verstinglister. At det ikke er blitt avdekket etiske overtredelser i et selskap, gir på ingen måte grunnlag for å etikkstemple dem.

^v Alle de internasjonale fondene er såkalte fond-i-fond og det gjør det svært vanskelig å finne ut detaljer rundt investeringene.